

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT
OŚRODEK INFORMACJI

629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04
693 - 58 - 95, 625 - 76 - 23

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT. 24
00 - 503 W A R S Z A W A
TELEFAX 629 - 40 - 89
E-mail: sekretariat@cbos.pl

INTERNET

<http://www.cbos.pl>

BS/122/2001

WULGARYZMY W CODZIENNYM JĘZYKU POLAKÓW

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, WRZESIEŃ 2001

- Z wulgarnym słownictwem ankietowani najczęściej stykają się słysząc rozmowy prowadzone w miejscach publicznych, przede wszystkim na ulicy (88%), rzadziej w środkach komunikacji (61%) czy miejscach rozrywki, wypoczynku (49%). Wulgaryzacja mówionego języka potocznego ma miejsce nawet w instytucjach oświatowych (57% wskazań uczącej się młodzieży i dorosłych związanych ze szkolnictwem) oraz w środowisku pracy respondentów (55%). Jedynie w życiu prywatnym - podczas spotkań towarzyskich, w gronie rodziny - wulgarne słownictwo pojawia się stosunkowo rzadko (21%). Spośród mediów najgorzej wypada telewizja (33%). Mniej badanych krytykuje język radia (13%) oraz prasy (8%).
- W porównaniu z pomiarem z września '99 obecnie ankietowani rzadziej stykają się z przejawami wulgarnych zachowań werbalnych w różnych sytuacjach życiowych. Nie zmieniło się jedynie słownictwo środowiska zawodowego respondentów.
- Zdecydowana większość badanych (75%) przyznaje się do używania wulgarnego słownictwa, w tym dwie trzecie (66%) zastrzega, że zachowanie takie zdarza im się tylko w stanie zdenerwowania, a 9% twierdzi, że również wtedy, gdy chcą coś mocno, dosadnie określić. Co czwarty ankietowany (25%) zapewnia, że nigdy nie posługuje się wulgaryzmami. Od września '99 nieco przybyło (o 3 punkty) osób, które twierdzą, że przeklinają tylko w zdenerwowaniu, natomiast ubyło (o 4 punkty) wyrażających się wulgarnie również w innych sytuacjach.
- Niemal wszyscy ankietowani (96%) przyznają, że razi ich używanie wulgarnego słownictwa, w tym połowa (51%) nie akceptuje przeklinania w żadnej sytuacji. Zaledwie 4% respondentów twierdzi, że nie razi ich wulgarny język innych, są bowiem do niego przyzwyczajeni. Od września '99 nieco ubyło (o 4 punkty) osób odnoszących się z całkowitą tolerancją do tego typu zachowań werbalnych u innych, przybyło zaś (o 6 punktów) tych, których reakcje uzależnione są od sytuacji.

W październiku '99 parlament uchwalił ustawę, która zobowiązuje wszystkie organy i instytucje publiczne oraz obywateli do ochrony języka polskiego¹. W myśl ustawy ochrona języka ojczystego ma polegać m.in. na dbaniu o poprawne jego używanie i doskonalenie, na upowszechnianiu szacunku dla regionalizmów i gwar oraz przeciwdziałaniu ekspansji słów obcojęzycznych i wulgaryzmów.

Towarzysząca procesowi legislacji debata poświęcona zagrożeniom, jakie niesie wulgaryzacja współczesnej mówionej polszczyzny, skłoniła nas do poruszenia w sondażu z września '99 m.in. problematyki kultury językowej Polaków. Spytaliśmy wtedy ankietowanych, w jakich sytuacjach stykają się z przekleństwami, słowami niecenzuralnymi, czy sami ich używają oraz czy tego typu zachowania werbalne rażą ich u innych². Prawie po dwóch latach od wejścia w życie ustawy o języku polskim powtórzyliśmy te pytania, by sprawdzić, czy coś się zmieniło w naszych nawykach językowych³.

Problematykę tę usytuowaliśmy obecnie w odmiennym niż wcześniej kontekście, a mianowicie wśród pytań dotyczących szerokiego spektrum zachowań świadczących o braku kultury osobistej. Okazuje się, że spośród tego typu zachowań wulgarne zachowania werbalne i pozawerbalne należą do najbardziej rozpowszechnionych, a zarazem najmniej akceptowanych społecznie⁴.

¹ Ustawa o języku polskim z dnia 7 października 1999 r. Dziennik Ustaw z 1999 r. Nr 90, poz. 999.

² Zob. komunikat CBOS „Opinie o używaniu przez Polaków słów niecenzuralnych”, grudzień '99 - opracowanie na podstawie badań zrealizowanych we wrześniu '99 (oprac. B. Wciórka).

³ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (135) przeprowadzono w dniach 3-6 sierpnia 2001 roku na liczącej 964 osoby reprezentatywnej próbie losowo-adresowej dorosłych mieszkańców Polski.

⁴ W przygotowaniu komunikatu na ten temat.

Polacy w rozmaitych sytuacjach stykają się ze słownictwem wulgarnym, niecenzuralnym. Najczęściej mogą je usłyszeć w rozmowach toczonych w miejscach publicznych, przede wszystkim na ulicy (88%), rzadziej w środkach komunikacji (61%) czy miejscach rozrywki, wypoczynku (49%).

Wulgaryzacja mówionego języka potocznego ma miejsce nawet w instytucjach oświatowych - wskazuje na nią niemal trzy piąte badanych uczniów, studentów lub innych osób związanych ze szkolnictwem (57%). Niemal równie często ankietowani odnotowują językowe grubiaństwo w swoim środowisku pracy (55%). Jedynie w życiu prywatnym - podczas spotkań towarzyskich oraz w domu, w gronie rodziny - stosunkowo rzadko pojawiają się przekleństwa, słowa wulgarne, niecenzuralne. Trzeba jednak podkreślić, że nawet w kontaktach rodzinnych i towarzyskich co piąta osoba (21%) bywa narażona na tego typu zachowania werbalne.

Można więc uznać, że z inwazją wulgaryzmów językowych najczęściej spotykamy się będąc mimowolnymi świadkami prywatnych rozmów prowadzonych w miejscach publicznych. Często jesteśmy narażeni na nie także w instytucjach oświatowych oraz w środowisku pracy, znacznie rzadziej zaś - w naszym życiu prywatnym, a także w środkach masowego przekazu.

Spośród mediów niewątpliwie najgorzej wypada telewizja - w audycjach telewizyjnych przekleństwa, słowa wulgarne, niecenzuralne odnotowuje jedna trzecia badanych (33%). Znacznie mniej krytycznie oceniany jest język radia - o wulgaryzmach w audycjach radiowych mówi co ósmy respondent (13%) - oraz prasy (8%).

Tabela 1

Terminy badań	Czy styka się Pan(i) z przekleństwami, słowami wulgarnymi, niecenzuralnymi:			
	Bardzo lub dość często	Czasami	Rzadko lub nigdy	Trudno powiedzieć
	w procentach			
na ulicy				
IX '99	79 (54)	11	9 (2)	0
VIII '01	68 (41)	20	11 (3)	1
w środkach komunikacji - w pociągu, autobusie itp.				
IX '99	49 (19)	23	22 (9)	6
VIII '01	34 (11)	27	31 (8)	8
w szkole, na uczelni*				
IX '99	37 (15)	23	35 (12)	5
VIII '01	29 (13)	28	32 (11)	11
w pracy**				
IX '99	34 (13)	22	43 (14)	1
VIII '01	30 (10)	25	44 (18)	1
w miejscach rozrywki, spędzania wolnego czasu				
IX '99	34 (11)	26	34 (14)	6
VIII '01	26 (8)	23	37 (15)	14
podczas spotkań towarzyskich z rodziną, znajomymi				
IX '99	9 (2)	20	71 (32)	0
VIII '01	5 (1)	15	80 (42)	0
w domu, w kontaktach z najbliższymi				
IX '99	9 (3)	20	71 (35)	0
VIII '01	5 (1)	16	79 (44)	0
w audycjach telewizyjnych				
VIII '01	10 (3)	23	64 (31)	3
w audycjach radiowych				
VIII '01	3 (1)	10	80 (54)	7
w prasie				
VIII '01	2 (1)	6	82 (56)	10

W nawiasach podano odsetki odpowiedzi skrajnych: *bardzo często* oraz *nigdy*.
* Odpowiedzi ankietowanych, którzy uczą się, studiują lub mają inny kontakt ze szkolnictwem (w roku 1999 - 249 osób, w 2001 - 174 osoby).
** Odpowiedzi ankietowanych, którzy pracują (w roku 1999 - 598 osób, w 2001 - 462 osoby).

Mimo że Polacy w wielu sytuacjach stykają się z przejawami wulgaryzacji polszczyzny, w ciągu ostatnich dwóch lat odnotowujemy w tej dziedzinie pewne zmiany na lepsze. W porównaniu z pomiarem realizowanym we wrześniu '99 obecnie ankietowani rzadziej dostrzegają przejawy wulgarnych zachowań werbalnych niemal we wszystkich uwzględnionych w badaniu sytuacjach - na ulicy, w środkach komunikacji, w szkole lub na uczelni, w miejscu rozrywki, a także w swoim środowisku towarzyskim oraz w domu, w kontaktach z najbliższymi. Tylko język środowiska zawodowego respondentów nie poprawił się pod tym względem⁵.

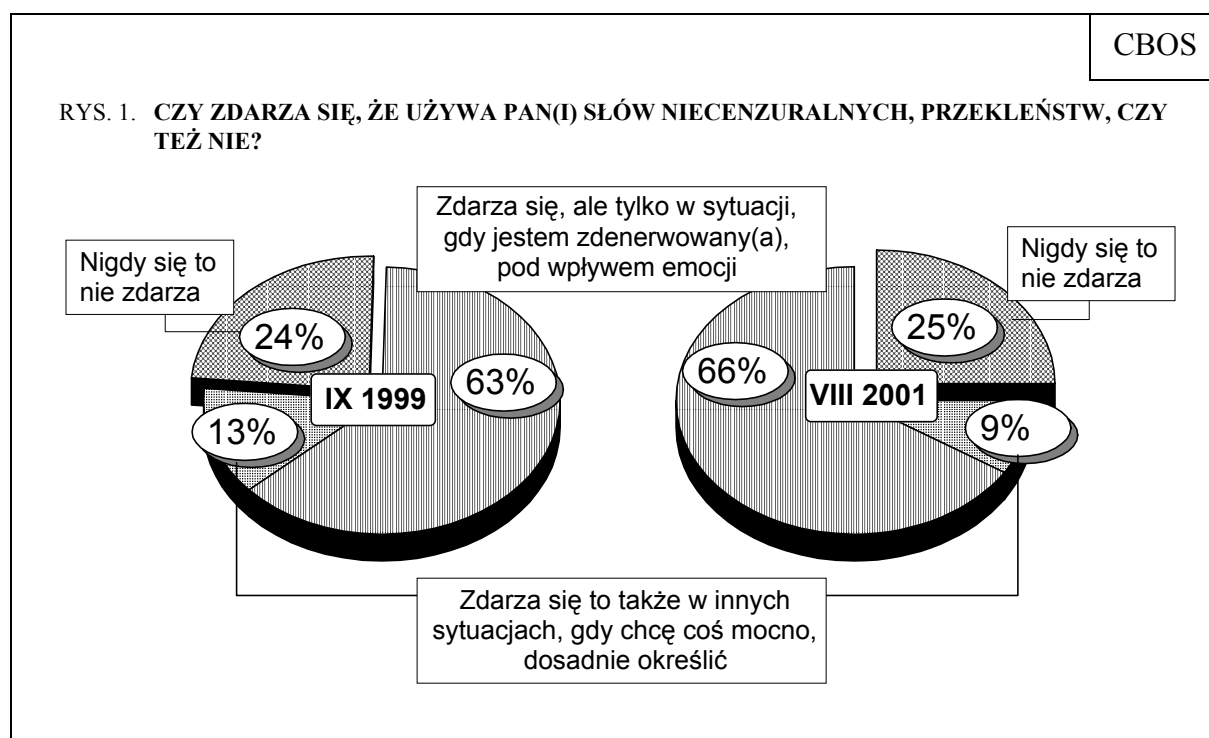
Postrzeganie kultury językowej Polaków zależy od cech społeczno-demograficznych badanych. Wulgaryzację słownictwa na ulicy i w miejscach rozrywki, wypoczynku, a także w pracy znacznie częściej sygnalizują ludzie młodzi niż starsi, częściej też mężczyźni niż kobiety. Język swojego środowiska zawodowego wyjątkowo korzystnie oceniają natomiast badani o najwyższym statusie społecznym - ludzie z wyższym wykształceniem, przedstawiciele kadry kierowniczej i inteligencji oraz pracujący na własny rachunek poza rolnictwem. Zrozumiałe, że z językowym grubiaństwem w środkach komunikacji częściej stykają się mieszkańcy miast liczących powyżej 100 tys. ludności niż badani żyjący w mniejszych miastach, a szczególnie na wsi, rzadziej korzystający z komunikacji. Im bardziej zurbanizowane środowisko zamieszkania, tym więcej też wskazań na wulgaryzację języka audycji telewizyjnych. Z kolei rolnicy oraz gospodynie domowe częściej niż inni zauważają przekleństwa, słownictwo niecenzuralne w mowie potocznej swojego środowiska towarzyskiego oraz domowego, rodzinnego (zob. tabele aneksowe).

Interesowało nas, czy ankietowani dostrzegając wulgaryzację języka ojczystego w różnych sytuacjach naszego życia codziennego są w stanie przyznać się, że sami przyczyniają się do tego używając słów niecenzuralnych, przekleństw.

⁵ Ponieważ w tym roku po raz pierwszy zapytaliśmy o wulgaryzmy w języku mediów, nie możemy wypowiadać się o zmianach opinii na ten temat.

Zdecydowana większość Polaków (75%) rzeczywiście przyznaje się do używania wulgarного słownictwa, w tym dwie trzecie (66%) zastrzega, że zachowanie takie zdarza im się tylko w stanie zdenerwowania, emocji, a 9% twierdzi, że również wtedy, gdy chcą coś dosadnie określić.

Od czasu uchwalenia ustawy, która ochronę języka uczyniła również powinnością obywateli, nawyki językowe Polaków niewiele się zmieniły - nieco przybyło (o 3 punkty) osób, które twierdzą, że przeklinają tylko w zdenerwowaniu, natomiast ubyło (o 4 punkty) przyznających się do używania ordynarnych słów również w innych sytuacjach (m.in. dla ekspresji). Na niezmiennym poziomie utrzymuje się natomiast odsetek ankietowanych, którzy twierdzą, że zachowują całkowitą czystość języka.

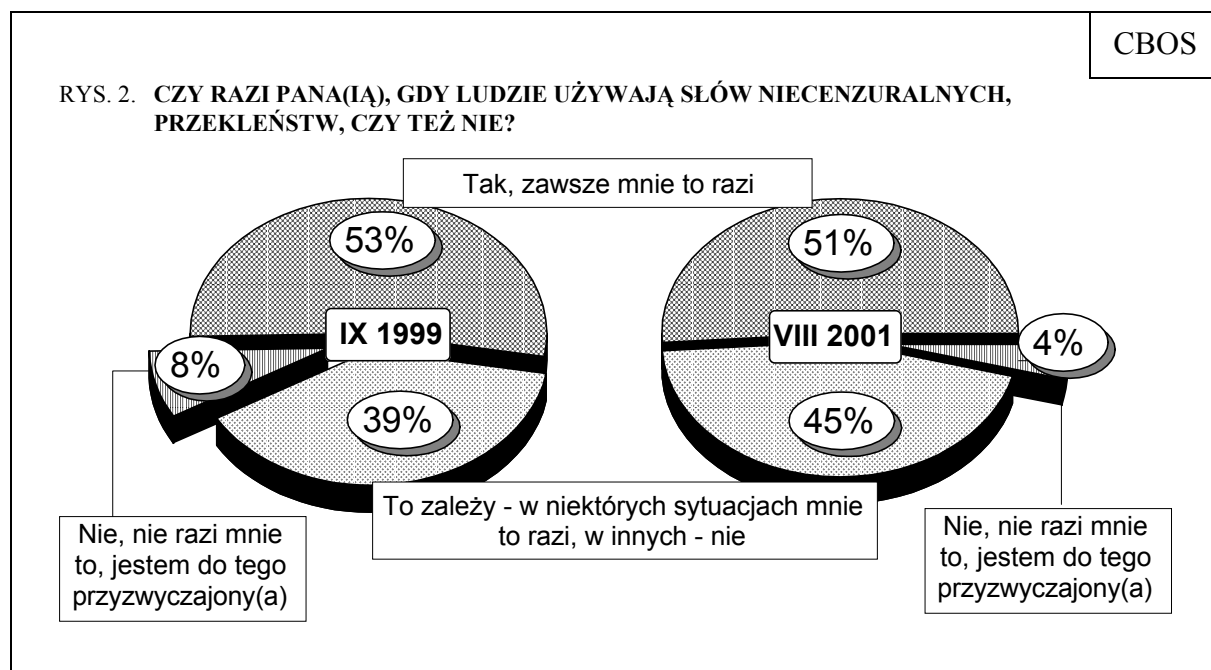

Osobista kultura językowa zależy przede wszystkim od płci i wieku. Znacznie częściej przeklinają mężczyźni (86%) niż kobiety, z tym że nawet wśród przedstawicielek płci pięknej prawie dwie trzecie (64%) przyznaje się do używania ordynarnych słów. Osoby ulegające złym nawykom językowym przeważają niemal we wszystkich grupach wyróżnionych ze względu na wiek. Wyjątek stanowią jedynie najstarsi badani (mający powyżej 65 lat), spośród

których większość deklaruje pełną kulturę w tym względzie, natomiast im są młodszy, tym częściej przyznają, że zdarza się im przeklinać, używać słów niecenzuralnych. Należy wyraźnie podkreślić, że do językowego grubiaństwa zdecydowanie najczęściej przyznają się przedstawiciele młodego pokolenia, w tym niemal wszyscy uczniowie i studenci (94%).

Na podstawie naszych wyników można sądzić, że Polacy na ogół mają świadomość, iż używanie wulgaryzmów jest wykroczeniem przeciw obowiązującym normom obyczajowym. Świadczy o tym sposób, w jaki badani reagują na przekleństwa, słowa niecenzuralne u innych ludzi - niemal wszyscy (96%) przyznają, że razi ich, gdy ludzie używają wulgarного słownictwa, w tym połowa (51%) nie akceptuje przekleństw w żadnej sytuacji. Zaledwie 4% respondentów okazuje pełną tolerancję w tej sprawie twierdząc, że nie razi ich używanie słów niecenzuralnych przez innych, są bowiem do tego przyzwyczajeni.

W porównaniu z pomiarem sprzed dwóch lat odnotowujemy niewielkie pozytywne zmiany w społecznych reakcjach na wulgaryzmy językowe - nieco ubyło (o 4 punkty) osób odnoszących się z całkowitą tolerancją do tego typu zachowań werbalnych u innych, przybyło zaś (o 6 punktów) tych, których reakcje zależą od sytuacji (*w niektórych sytuacjach mnie to razi, w innych - nie*). Od dwóch lat nie zmienił się jedynie odsetek badanych, których zawsze razi brak osobistej kultury językowej u ludzi.

Reakcja na używanie wulgarnego słownictwa uzależniona jest głównie od płci i wieku badanych. Kobiety znacznie częściej deklarują, że zawsze razi je takie zachowanie, mężczyźni z kolei częściej przyznają, iż w niektórych sytuacjach tolerują tego rodzaju słownictwo, lub że nie razi ich wulgaryzm język innych, gdyż są do niego przyzwyczajeni. Zachowanie takie najczęściej dezaprobuje ludźmi starzy, mający ponad 65 lat, natomiast im młodszy są badani, tym częściej ich reakcja zależy od sytuacji. Należy podkreślić, że szczególnie tolerancyjni wobec wulgaryzmów są uczniowie i studenci. Wśród uczącej się młodzieży tylko jedna czwarta (26%) w żadnej sytuacji nie akceptuje wulgarności innych, większość natomiast (63%) dopuszcza czasami takie słownictwo, a jedna dziewiąta (11%) przyznaje wręcz, że wulgaryzm język ich nie razi, są bowiem do niego przyzwyczajeni.

Poziom tolerancji względnie repulsji wobec wulgarnych zachowań werbalnych innych ludzi zależy jednak przede wszystkim od własnych nawyków językowych, od tego, czy respondenci sami używają niecenzuralnych słów.

Tabela 2

Czy zdarza się, że używa Pan(i) słów niecenzuralnych, przekleństw, czy też nie?	Czy razi Pana(ia), gdy ludzie używają słów niecenzuralnych, przekleństw, czy też nie?		
	Tak, zawsze mnie to razi	To zależy, w jednych sytuacjach mnie to razi, w innych - nie	Nie, nie razi mnie to, jestem do tego przyzwyczajony(a)
	w procentach		
Nigdy się to nie zdarza	84	15	1
Zdarza się, ale tylko w sytuacji, gdy jestem zdenerwowany(a), pod wpływem emocji	42	53	5
Zdarza się to także w innych sytuacjach, gdy chcę coś mocno, dosadnie określić	26	65	9

Badani, którzy w zasadzie nigdy nie przeklinają, nie używają ordynarnych słów, powszechnie (84%) deklarują, że zawsze razi ich wulgaryzm język innych ludzi. Z kolei ci, którzy twierdzą, że przeklinają wyłącznie w zdenerwowaniu, rzadziej odczuwają całkowitą awersję do wulgarności innych (42%), natomiast częściej różnicują swoje reakcje w zależności od sytuacji (53%). Zdecydowanie najbardziej tolerancyjni wobec wulgarnej

polszczyzny okazują się ankietowani, którzy przyznają, iż sami przeklinają lub wyrażają się ordynarnie w różnych sytuacjach życiowych (zarówno w zdenerwowaniu, jak i wtedy, gdy zależy im tylko na szczególnej ekspresji).

Podsumowując, warto na przykładzie naszych danych pokazać wpływ, jaki na osobistą kulturę językową Polaków wywierają role społeczne związane z płcią oraz wiekiem.

Tabela 3

Cechy społeczno-demograficzne badanych	Czy zdarza się, że używa Pan(i) słów niecenzuralnych, przekleństw, czy też nie?			Czy razi Pana(ią), gdy ludzie używają słów niecenzuralnych, przekleństw, czy też nie?		
	Nigdy	Zdarza się, ale tylko wówczas, gdy jestem zdenerwowany(a)	Zdarza się też w innych sytuacjach	Tak, zawsze mnie to razi	To zależy, w jednych sytuacjach mniej to razi, w innych - nie	Nie, nie razi mnie to, jestem do tego przyzwyczajony
	w procentach					
Ogółem	25	66	9	51	45	5
Uczniowie i studenci	6	71	23	26	63	11
Wiek						
18-24 lat	11	72	16	33	60	7
25-34	13	79	7	37	56	7
35-44	18	75	6	47	47	6
45-54	21	69	10	50	47	2
55-64	34	52	14	67	29	5
65 lat i więcej	57	39	5	75	24	2
Płeć						
Mężczyźni	14	74	12	40	53	7
Kobiety	35	58	6	61	37	2

Używanie wulgaryzmów i tolerowanie ich u innych znacznie częściej deklarują mężczyźni niż kobiety, choć również wielu przedstawicielkom płci pięknej zdarza się przeklinać i wyrażać ordynarnie, a znacznej ich części nie przeszkadza wulgarne słownictwo innych osób. Wyraźnie widać też, że im młodsi są Polacy, tym częściej przyznają się do używania niecenzuralnych słów, a zarazem tym bardziej tolerancyjnie odnoszą się do wulgarne słownictwa innych ludzi.

Trzeba przyznać, że nasze wyniki ukazują bardzo niepokojący stan kultury językowej młodego pokolenia Polaków, a szczególnie uczniów i studentów. To właśnie polszczyzna uczniów i studentów jest najbardziej zagrożona wulgaryzacją. Ucząca się młodzież okazuje się też najbardziej tolerancyjna wobec ordynarnych zachowań werbalnych innych ludzi. Może to świadczyć nie tylko o braku osobistej kultury językowej i ogólnego obycia, ale także o słabości kondycji psychicznej współczesnej młodzieży, która na tle starszych pokoleń Polaków wydaje się szczególnie skłonna do wyrażania i akceptowania agresji przejawiającej się w niecenzuralnym, wulgarnym słownictwie.

Opracowała

Bogna WCIÓRKA

A N E K S

Tabela 1. Czy styka się Pan(i) z przekleństwami, słowami wulgarnymi, niecenzuralnymi **na ulicy?**
(%)

	Bardzo lub dość często	Czasami	Rzadko lub nigdy	Trudno powiedzieć	Nie dotyczy	Liczba osób
Ogółem	68	20	11	0	0	964
Płeć						
Mężczyźni	71	19	9	0	1	457
Kobiety	65	21	14	0	0	507
Wiek						
18-24 lat	80	18	2	0	0	138
25-34	75	21	4	0	0	170
35-44	65	23	11	0	2	194
45-54	69	19	12	0	0	193
55-64	63	20	17	0	0	101
65 lat i więcej	57	19	23	1	0	167
Miejsce zamieszkania						
Wieś	61	23	15	1	0	352
Miasto do 20 tys.	66	23	11	0	0	123
20-100 tys.	72	21	7	0	0	172
101-500 tys.	80	14	6	0	0	191
501 tys. i więcej mieszk.	67	16	15	0	2	126
Wykształcenie						
Podstawowe	55	22	21	1	1	267
Zasadnicze zawodowe	71	19	10	0	0	261
Średnie	75	20	5	0	0	330
Wyższe	71	18	10	0	0	106
Grupa społ.-zaw. pracujący						
Kadra kier., inteligencja	75	17	7	0	0	62
Prac. umysł. niż. szczebla	73	21	5	0	0	86
Pracownicy fiz.- umysł.	76	19	5	0	0	75
Robotnicy wykwalifikowani	63	22	12	0	4	87
Robotnicy niewykwalifik.	61	24	15	0	0	24
Rolnicy	62	22	16	0	0	59
Pracujący na własny rach.	76	22	2	0	0	53
Bierni zawodowo						
Renciści	62	20	18	0	0	132
Emeryci	58	20	21	1	0	172
Uczniowie i studenci	79	17	4	0	0	68
Bezrobotni	73	21	6	0	0	87
Gospodynie domowe i inni	74	15	11	0	0	58
Pracuje w:						
inst. państw., publicznej	73	20	7	0	0	174
spółce właścicieli	66	27	7	0	0	74
prywatnych i państwa	73	17	7	0	2	153
sekt. pryw. poza rolnict.	61	23	15	0	0	72
prywatnym gośp. rolnym						
Dochody na jedną osobę						
Do 275 zł	74	16	10	0	0	96
276-399	61	24	15	0	0	78
400-549	65	23	11	1	0	165
550-799	69	17	13	0	0	140
Powyżej 799 zł	70	18	12	0	0	177
Ocena własnych war. mater.						
Złe	71	16	13	0	0	319
Średnie	68	22	9	0	0	462
Dobre	62	22	14	0	2	183
Udział w prakt. religijnych						
Kilka razy w tygodniu	59	18	23	0	0	55
Raz w tygodniu	63	25	12	0	0	488
1-2 razy w miesiącu	74	14	11	0	0	156
Kilka razy w roku	77	13	8	0	2	192
W ogóle nie uczestniczy	74	17	8	2	0	70
Poglądy polityczne						
Lewica	74	16	10	0	0	282
Centrum	70	20	10	0	0	239
Prawica	66	23	11	0	0	221
Trudno powiedzieć	60	22	15	1	1	221

Tabela 2. Czy styka się Pan(i) z przekleństwami, słowami wulgarnymi, niecenzuralnymi w środkach komunikacji - pociągu, autobusie itp.?
(%)

	Bardzo lub dość często	Czasami	Rzadko lub nigdy	Trudno powiedzieć	Nie dotyczy	Liczba osób
Ogółem	34	27	31	6	2	964
Płeć						
Meżczyźni	33	29	30	6	2	457
Kobiety	34	26	32	6	2	507
Wiek						
18-24 lat	35	37	27	1	0	138
25-34	39	29	26	4	2	170
35-44	28	24	39	8	1	194
45-54	35	29	28	6	2	193
55-64	31	18	38	9	4	101
65 lat i więcej	33	24	30	9	4	167
Miejsce zamieszkania						
Wies	23	31	35	8	4	352
Miasto do 20 tys.	36	22	37	5	0	123
20-100 tys.	36	29	29	6	0	172
101-500 tys.	45	24	25	3	2	191
501 tys. i więcej mieszk.	41	22	26	8	2	126
Wykształcenie						
Podstawowe	23	29	36	9	3	267
Zasadnicze zawodowe	33	26	36	4	2	261
Średnie	43	26	24	5	2	330
Wyższe	36	27	28	7	2	106
Grupa społ.-zaw. pracujący						
Kadra kier., inteligencja	38	23	28	8	3	62
Prac. umysł. fiz. szczebla	44	27	19	7	0	86
Pracownicy fiz. - umysł.	38	29	26	4	4	75
Robotnicy wykwalifikowani	32	24	37	6	1	87
Robotnicy niewykwalifik.	32	20	49	0	0	24
Rolnicy	25	35	26	9	5	59
Pracujący na własny rach.	23	33	41	3	0	53
Bierni zawodowo						
Renciści	32	24	35	8	2	132
Emeryci	31	24	32	9	4	172
Uczniowie i studenci	40	35	23	2	0	68
Bezrobotni	28	27	37	7	0	87
Gospodynie domowe i inni	40	30	26	2	2	58
Pracuje w:						
inst. państw., publicznej	39	23	29	6	2	174
społecz. właścicieli	31	37	28	4	0	74
prywatnych i państwa	33	25	35	5	2	153
sekt. prywat. poza rolnict.	24	35	26	11	5	72
prywatnym gosp. rolnym						
Dochody na jedną osobę						
Do 275 zł	39	28	29	5	0	96
276-399	37	25	41	6	1	78
400-549	32	24	36	5	3	165
550-799	36	21	35	5	3	140
Powyżej 799 zł	36	26	27	7	4	177
Ocena własnych war. mater.						
Złe	38	23	29	8	2	319
Średnie	32	29	32	5	2	462
Dobre	30	28	32	7	3	183
Udział w prakt. religijnych						
Kilka razy w tygodniu	36	17	27	15	5	55
Raz w tygodniu	31	30	30	7	2	488
1-2 razy w miesiącu	34	28	34	4	1	156
Kilka razy w roku	38	25	31	2	3	192
W ogóle nie uczestniczy	36	17	36	7	3	70
Poglądy polityczne						
Lewica	39	24	29	7	1	282
Centrum	36	27	29	5	2	239
Prawica	35	27	31	3	3	221
Trudno powiedzieć	23	31	36	8	2	221

Tabela 3. Czy styka się Pan(i) z przekleństwami, słowami wulgarnymi, niecenzuralnymi w miejscach rozrywki, spędzania wolnego czasu?

(%)

	Bardzo lub dość często	Czasami	Rzadko lub nigdy	Trudno powiedzieć	Nie dotyczy	Liczba osób
Ogółem	26	23	37	10	4	964
Płeć						
Mężczyźni	31	27	32	7	3	457
Kobiety	21	19	42	13	5	507
Wiek						
18-24 lat	50	32	18	0	0	138
25-34	41	28	25	5	1	170
35-44	21	23	48	7	1	194
45-54	19	25	42	11	3	193
55-64	15	16	41	20	8	101
65 lat i więcej	9	10	47	20	13	167
Miejsce zamieszkania						
Wies	22	27	33	12	6	352
Miasto do 20 tys.	33	20	37	6	5	123
20-100 tys.	33	21	35	10	1	172
101-500 tys.	25	22	40	11	3	191
501 tys. i więcej mieszk.	21	16	49	8	6	126
Wykształcenie						
Podstawowe	15	17	44	18	6	267
Zasadnicze zawodowe	27	25	36	7	5	261
Średnie	33	26	29	9	3	330
Wysze	27	21	47	3	1	106
Grupa społ.-zaw. pracujący						
Kadra kier., inteligencja	19	30	45	5	1	62
Prac. umysł. fiz. szczebla	31	25	35	7	1	86
Pracownicy fiz. - umysł.	24	32	31	12	1	75
Robotnicy wykwalifikowani	33	23	38	5	0	87
Robotnicy niewykwalifik.	18	40	41	1	0	24
Rolnicy	24	27	32	12	6	59
Pracujący na własny rach.	32	23	42	2	2	53
Bierni zawodowo						
Renciści	15	16	50	18	2	132
Emeryci	12	11	40	20	16	172
Uczniowie i studenci	59	26	15	0	0	68
Bezrobotni	30	29	32	8	1	87
Gospodynie domowe i inni	30	23	37	5	4	58
Pracuje w:						
inst. państw., publicznej	25	29	39	6	1	174
spółce właścicieli	31	27	34	7	1	74
prywatnych i państwa	28	26	40	4	1	153
sekt. przyw. poza rolnict.	21	26	30	15	7	72
prywatnym gosp. rolnym						
Dochody na jedną osobę						
Do 275 zł	21	29	32	16	2	96
276-399	21	25	41	12	1	78
400-549	28	20	42	6	4	165
550-799	31	18	38	9	4	140
Powyżej 799 zł	25	18	43	6	8	177
Ocena własnych war. mater.						
Złe	25	21	36	13	5	319
Średnie	23	26	37	10	4	462
Dobre	32	16	41	7	4	183
Udział w prakt. religijnych						
Kilka razy w tygodniu	12	8	41	20	18	55
Raz w tygodniu	22	24	39	11	5	488
1-2 razy w miesiącu	33	20	33	12	2	156
Kilka razy w roku	30	27	38	5	1	192
W ogóle nie uczestniczy	31	19	37	9	4	70
Poglądy polityczne						
Lewica	27	22	39	10	2	282
Centrum	31	26	32	7	4	239
Prawica	22	21	40	9	9	221
Trudno powiedzieć	21	22	39	15	3	221

Tabela 4. Czy styka się Pan(i) z przekleństwami, słowami wulgarnymi, niecenzuralnymi w domu, w kontaktach z najbliższymi?

	Bardzo lub dość często	Czasami	Rzadko lub nigdy	Trudno powiedzieć	Nie dotyczy	Liczba osób
Ogółem	5	16	79	0	0	964
Płeć						
Mężczyźni	6	16	78	0	0	457
Kobiety	5	15	80	0	0	506
Wiek						
18-24 lat	6	18	76	0	0	138
25-34	6	22	72	0	0	170
35-44	3	12	84	0	0	194
45-54	5	20	75	0	0	193
55-64	4	14	82	0	0	101
65 lat i więcej	7	8	84	0	0	167
Miejsce zamieszkania						
Wies	7	21	72	0	0	352
Miasto do 20 tys.	5	15	80	0	0	123
20-100 tys.	4	16	80	0	0	172
101-500 tys.	3	10	87	0	0	191
501 tys. i więcej mieszk.	4	12	83	1	0	126
Wykształcenie						
Podstawowe	9	16	75	0	0	267
Zasadnicze zawodowe	4	20	76	0	0	261
Średnie	4	15	81	0	0	330
Wyzsze	3	9	89	0	0	106
Grupa społ.-zaw. pracujący						
Kadra kier., inteligencja	1	12	87	0	0	62
Prac. umysł. niez. szczebla	4	17	78	0	0	86
Pracownicy fiz.- umysł.	1	18	81	0	0	75
Robotnicy wykwalifikowani	6	13	82	0	0	87
Robotnicy niewykwalifik.	3	37	60	0	0	24
Rolnicy	10	15	75	0	0	59
Pracujący na własny rach.	2	14	83	2	0	53
Bierni zawodowo						
Renciści	9	15	76	0	0	132
Emeryci	3	11	85	0	0	172
Uczniowie i studenci	3	14	83	0	0	68
Bezrobotni	6	21	74	0	0	87
Gospodynie domowe i inni	14	22	64	0	0	58
Pracuje w:						
inst. państw., publicznej	3	15	81	0	0	174
społ. właścicieli						
prywatnych i państwa	4	22	75	0	0	74
sekt. przyw. poza rolnict.	4	16	79	1	0	153
prywatnym gosp. rolnym	8	16	76	0	0	72
Dochody na jedną osobę						
Do 275 zł	4	22	74	0	0	96
276-399	8	18	74	0	0	78
400-549	4	17	79	0	0	165
550-799	5	12	83	0	0	140
Powyżej 799 zł	4	10	86	0	0	177
Ocena własnych war. mater.						
Złe	7	18	75	0	0	319
Średnie	5	14	81	0	0	462
Dobre	3	16	80	0	0	183
Udział w prakt. religijnych						
Kilka razy w tygodniu	2	4	94	0	0	55
Raz w tygodniu	4	15	80	0	0	488
1-2 razy w miesiącu	5	18	76	1	0	156
Kilka razy w roku	8	18	73	0	0	192
W ogóle nie uczestniczy	5	17	78	0	0	70
Poglądy polityczne						
Lewica	5	18	77	0	0	281
Centrum	7	14	79	0	0	239
Prawica	2	13	85	0	0	221
Trudno powiedzieć	7	17	75	0	0	221

Tabela 5. Czy styka się Pan(i) z przekleństwami, słowami wulgarnymi, niecenzuralnymi w audycjach telewizyjnych?

	Bardzo lub dość często	Czasami	Rzadko lub nigdy	Trudno powiedzieć	(%) Nie dotyczy	Liczba osób
Ogółem	10	23	64	3	0	964
Płeć						
Mężczyźni	11	22	63	4	0	457
Kobiety	9	23	65	2	0	507
Wiek						
18-24 lat	7	20	71	2	0	138
25-34	8	16	73	3	0	170
35-44	10	23	64	3	0	194
45-54	10	31	57	2	0	193
55-64	13	21	60	6	0	101
65 lat i więcej	12	22	62	4	0	167
Miejsce zamieszkania						
Wies	5	21	69	5	0	352
Miasto do 20 tys.	8	21	69	1	0	123
20-100 tys.	9	26	64	1	0	172
101-500 tys.	13	22	59	5	0	191
501 tys. i więcej mieszk.	22	24	54	0	0	126
Wykształcenie						
Podstawowe	6	19	69	6	0	267
Zasadnicze zawodowe	7	21	68	3	0	261
Średnie	17	24	58	1	0	330
Wyzsze	6	29	63	2	0	106
Grupa społ.-zaw. pracujący						
Kadra kier., inteligencja	9	29	61	1	0	62
Prac. umysł. niez. szczebla	13	35	52	0	0	86
Pracownicy fiz.-umysł.	8	20	64	8	0	75
Robotnicy wykwalifikowani	7	17	74	1	0	87
Robotnicy niewykwalifik.	0	22	73	5	0	24
Rolnicy	11	32	51	7	0	59
Pracujący na własny rach.	6	18	73	4	0	53
Bierni zawodowo						
Rencisci	13	22	60	5	0	132
Emeryci	10	22	64	3	0	172
Uczniowie i studenci	9	18	73	0	0	68
Bezrobotni	14	16	67	3	0	87
Gospodynie domowe i inni	9	19	70	2	0	58
Pracuje w:						
inst. państw., publicznej	9	32	58	1	0	174
społecz. właścicieli						
prywatnych i państwa	9	27	62	2	0	74
sekt. przerw. poza rolnict.	9	15	71	5	0	153
prywatnym gosp. rolnym	9	35	49	6	1	72
Dochody na jedną osobę						
Do 275 zł	11	25	63	1	0	96
276-399	10	20	70	0	0	78
400-549	7	23	69	1	0	165
550-799	9	20	69	1	0	140
Powyżej 799 zł	16	25	58	0	0	177
Ocena własnych war. mater.						
Złe	14	21	62	4	0	319
Średnie	9	24	64	3	0	462
Dobre	6	23	69	2	0	183
Udział w prakt. religijnych						
Kilka razy w tygodniu	18	22	59	1	0	55
Raz w tygodniu	9	21	67	3	0	488
1-2 razy w miesiącu	10	20	64	5	0	156
Kilka razy w roku	10	29	59	2	0	192
W ogóle nie uczestniczy	11	21	66	2	0	70
Poglądy polityczne						
Lewica	9	23	67	1	0	282
Centrum	14	23	61	2	0	239
Prawica	12	24	60	4	0	221
Trudno powiedzieć	5	20	67	7	0	221